

VAN IERSEL LUCHTMAN & HUISVESTING

advocaten die naast u staan

PFAS-norm versoepeld: oplossing voor de bouwsector?

Wilbert van Eijk
w.eijk@vil.nl

Zonder grondverzet geen bouw. De bouw- en grondverzetsector verkeren in zwaar weer. Niet alleen de stikstofproblematiek maar ook de tijdelijke regels voor toepassing van PFAS-houdende grond houden hen in hun greep. De in juli gestelde norm is zo streng dat praktisch nergens meer grond mag worden verzet. Recent heeft het kabinet de norm versoepeld. Een terugblik en een kijkje naar de toekomst.

WAT IS PFAS?

Sinds de jaren '60 van de vorige eeuw zijn veel nieuwe stoffen ontwikkeld en toegepast in tal van industriële en huishoudelijke producten. Een voorbeeld zijn de Poly- en PerFluor Alkyl Stoffen (oftewel: PFAS). Het zijn stoffen die zijn gemaakt vanwege specifieke eigenschappen, zoals brandwerendheid en vuil- en waterafstotendheid. De stoffen komen van nature niet in het milieu voor. Deze stoffen worden gebruikt in bijvoorbeeld cosmetica, verf, pannen, schoonmaakmiddelen en kleding. PFAS is nauwelijks biologisch afbreekbaar (persistent) en mobiel.

Metingen hebben aangetoond dat de stoffen op grote schaal in ons milieu aanwezig zijn. Het RIVM is bezig in kaart te brengen hoe hoog de concentraties van PFAS in de Nederlandse bodem en het grondwater zijn. Begin dit jaar heeft het RIVM risicogrenzen gepubliceerd voor drie varianten van PFAS: PFOA, PFOS en GenX.

GEZONDHEIDSRISICO'S

Op basis van onderzoek uit 2016 en 2018 zijn risicogrenzen voor de menselijke gezondheid berekend gerelateerd aan de zogenaamde bodemfuncties: landbouw/natuur, wonen en industrie. Deze grenzen geven het niveau aan waaronder, bij levenslange blootstelling, geen sprake is van een onaantvaardbaar risico voor de menselijke gezondheid.

Deze zogenaamde humane grenzen lopen voor PFOS en PFOA sterk uiteen. Voor PFOS tussen de 92 µg/kg (wonen met moestuin) en 19.000 µg/kg (landbouw/natuur). Voor PFOA tussen de 86 µg/kg (wonen met moestuin) en 37.000 µg/kg (landbouw/natuur). Naast deze humane risicogrenzen moet ook gekeken worden naar ecologische risico's (de directe toxiciteit en doorvergiftiging) en naar voedingsveiligheid (toepassen van grond in agrarisch gebied). Simpel gezegd: om aan de humane grenswaarden te kunnen voldoen, zal er in de bodem veel minder PFOS moeten zitten. Vandaar dat er maximale waarden voor toepassing van grond en baggerspecie moeten zijn. Dat is met name ingegeven door de mobiliteit van PFAS en het accumuleren van de stoffen in organismen.

HET TIJDELIJK HANDELINGSKADER

De risicogrenzen van het RIVM zijn de aanzet geweest voor nieuwe regelgeving: het tijdelijke handelingskader voor hergebruik van PFAS-houdende grond en baggerspecie. De eerste versie werd in juli bekendgemaakt door de Staatssecretaris van Infrastructuur & Waterstaat. Het tijdelijke handelingskader kende een zeer strenge norm: één kilo grond mocht maximaal 0,1 microgram PFAS bevatten. Daarmee werd grondverzet haast niet meer mogelijk. Bijna alle bouwprojecten en infrastructurele projecten kwamen door deze strenge norm stil te liggen.

In een aantal gevallen geldt een soepeler norm voor het toepassen van grond- en baggerspecie op de landbodem boven grondwatervniveau. Afhankelijk van de bodemfunctieklassen zijn de afwijkende normen: 3 (PFOS), 7 (PFOA), 3 (GenX) en 3 (andere PFAS-stoffen). Als op de plaats waar de grond wordt toegepast dus al een hogere achtergrondwaarde wordt gemeten, kan de gemeten

achtergrondwaarde als toepassingsnorm worden gehanteerd (uitgangspunt stand still). Maar de toepassingsnormen mogen in ieder geval niet boven de zojuist genoemde normen komen.

De sector heeft zich hard gemaakt voor een "praktische norm". Temeer nu de strenge norm van 0,1 microgram volgens haar niet direct gelinkt is aan gezondheidsrisico's; het is simpelweg de laagste waarde die kan worden waargenomen. Brancheorganisaties en experts hebben het tijdelijk handelingskader flink gekraakt en beschouwen het als zeer problematisch. De norm ligt vele malen lager dan de concentraties die in bijna heel Nederland in de grond worden aangetroffen.

SOEPELER NORM

Op 28 november 2019 bood Minister Van Veldhoven (Milieu en Wonen) het aangepaste tijdelijke handelingskader aan de Tweede Kamer aan. Daarin is de PFAS-norm van 0,1 µg/kg versoepeld naar 0,8 µg/kg. De norm voor PFOS is 0,9 µg/kg geworden. Voor toepassen van grond binnen de bodemklasse wonen/industrie en boven grondwatervniveau zijn de hiervoor genoemde normen '3-7-3-3' gehandhaafd.

Daarmee kunnen bouwers en grondverzetbedrijven in ieder geval voorlopig opgelucht ademhalen. Voor veel kleine projecten biedt deze norm namelijk voldoende ruimte. Of de norm voor de verdere toekomst soelaas biedt is nog de vraag. Voor grote (infrastructurele) projecten lijkt de norm geen soelaas te bieden. Er zal nog meer aandacht moeten zijn voor de vraag hoe hoog de PFAS-concentratie van de ontvangende bodem nu al is. Het heeft immers geen zin om een strenge norm te (blijven) hanteren voor toe te passen grond, als de bodem waar de grond wordt toegepast al hogere waarden aan PFAS kent.

Minister Van Veldhoven is in ieder geval positief gestemd. Zij spoorde de bouwbedrijven, maar ook provincies, gemeenten en waterschappen aan om ervoor te zorgen dat bouwprojecten ook echt weer snel door kunnen. Ze benadrukt dat meer mogelijk is dan velen denken en dat nogal wat projecten te lang en soms onnodig stilliggen.

TOT SLOT

De toekomst zal leren of de versoepeling van de norm toekomstbestendig is. Het kabinet verwacht in de zomer van 2020 met definitieve normen te komen. Loopt u in de praktijk aan tegen juridische verwickelingen rondom PFAS, neem dan gerust contact op met de auteur van dit artikel.

Op de hoogte blijven van de laatste juridische ontwikkelingen? Volg de blogs op onze site of op LinkedIn.

Van Iersel Luchtmán is actief in diverse branches. Een aantal van onze specialisten hebben zich verenigd in:

gaming

huisvesting

finance

recycling

zorg

bouw

[088] 90 80 800 > www.vil.nl > info@vil.nl

Kantoor Breda > Wilhelminapark 15 > 4818 SL Breda | Kantoor 's-Hertogenbosch > Meerendonkweg 21 > 5216 TZ 's Hertogenbosch